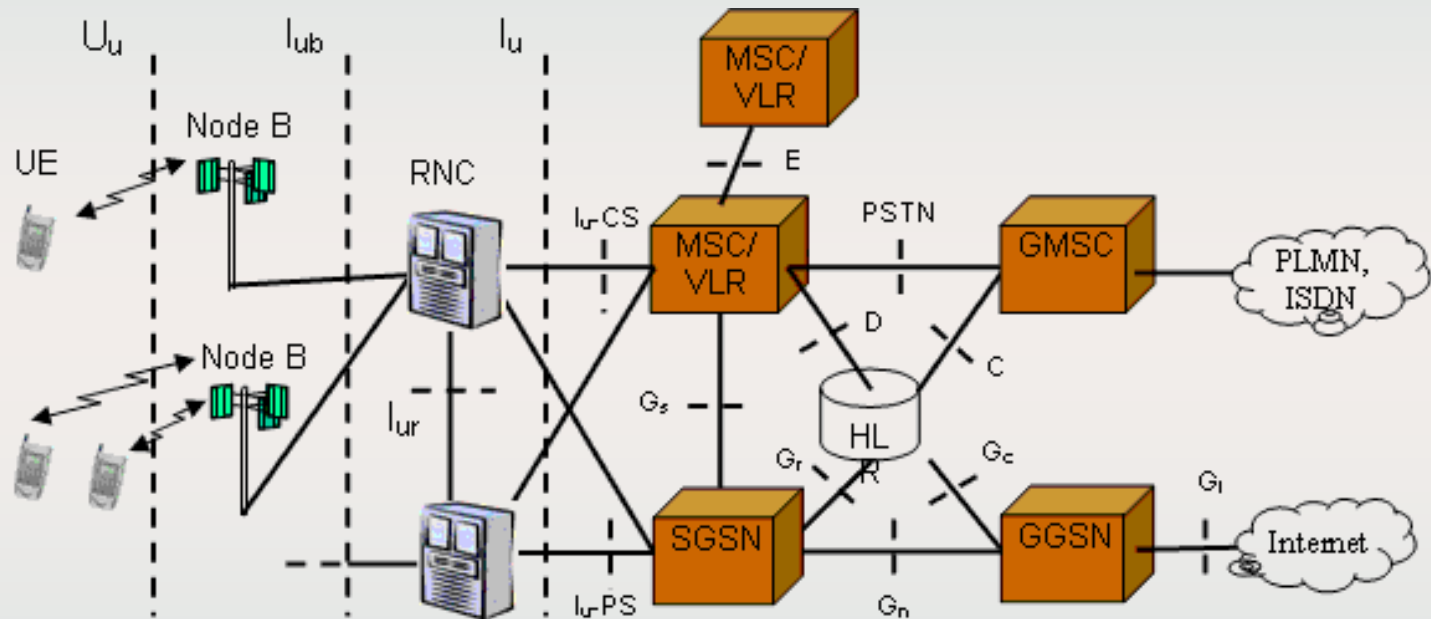

Uzavřené obslužné sítě

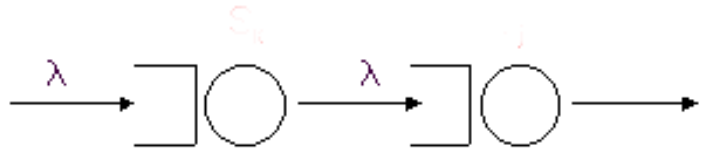
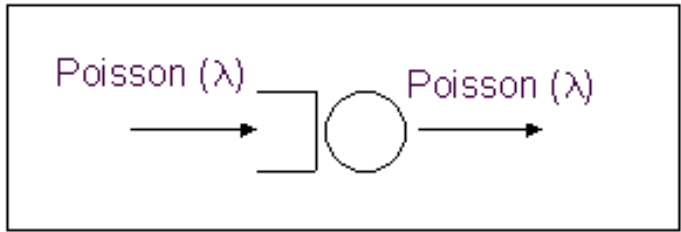
Jacksonova síť systémů hromadné obsluhy

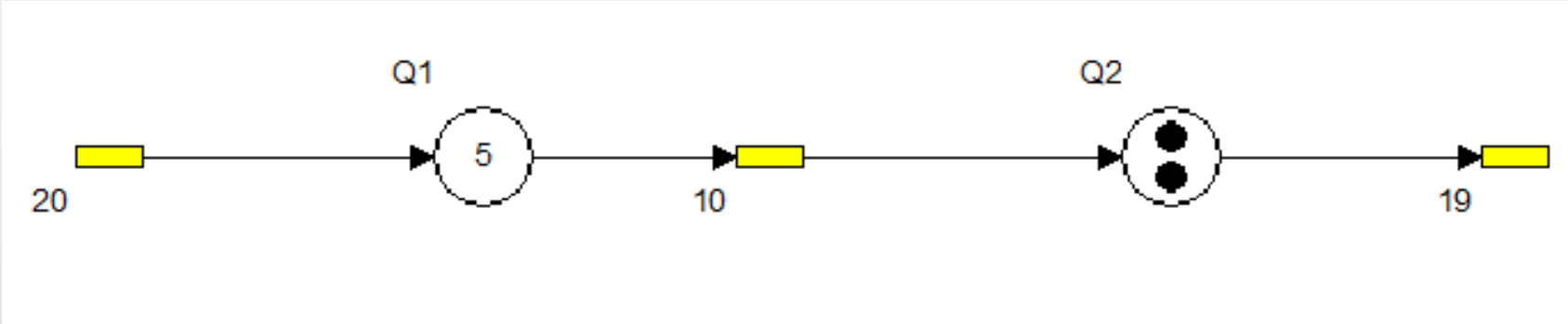
Universal Mobile Telecommunications System

Telekomunikační síť
Počítačová síť
Dopravní síť

Burkeho věta

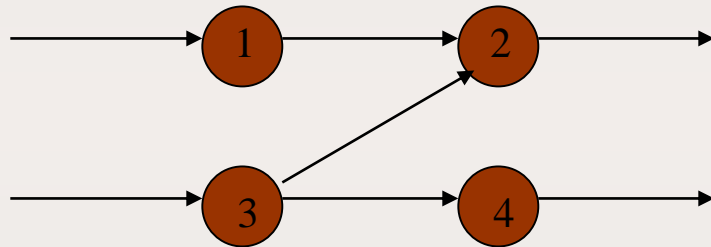
Výstupní tok z ustáleného systému M/M/m/ ∞ je Poissonův, intenzita výstupního toku je rovna intenzitě vstupu.

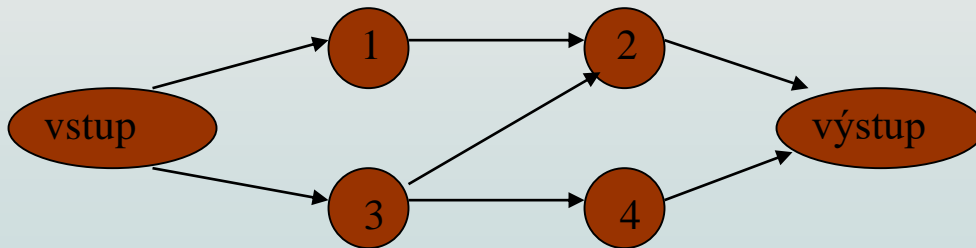
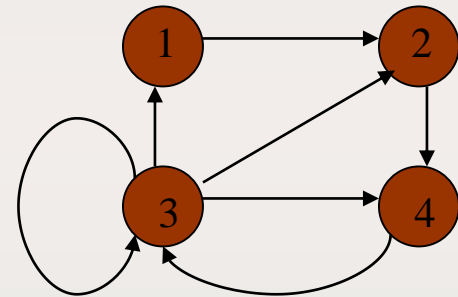
$$P([X_1, X_2] = [k_1, k_2]) = P(X_1 = k_1) \cdot P(X_2 = k_2)$$

Sít': Systém stanic obsluhy, vzájemně propojených fyzickými i logickými vazbami.

otevřený

uzavřený

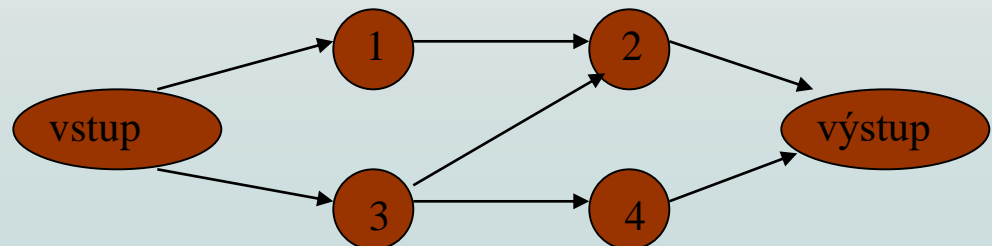
Př: konstantní počet procedur.
Jakmile je ukončena obsluha jednoho požadavku je nahrazen požadavkem novým.

Jacksonova síť

Stochastická obslužná síť, která se skládá z m systémů, zdroje a spotřebiče, přičemž jsou dané psti ρ_{ij} vstupu požadavku z i -tého do j -tého systému.

1. Čas obsluhy ve všech systémech má exponenciální rozdělení
  - doba obsluhy požadavku je v každém uzlu nezávislá
  - každý uzel má frontu FIFO s **neomezenou** délkou
2. Po ukončení obsluhy v uzlu i požadavek ihned postupuje do následujícího uzlu, který je vybrán náhodně, možné přechody mezi systémy jsou náhodné a nezávislé

Jsou-li splněny podmínky 1-2, pak je výstup ze zdroje Poissonovský a proces stavů systému je Markovův

Jacksonův teorém

- X_i ... počet požadavků v i -tém uzlu
počty požadavků X_i v různých uzlech sítě jsou nezávislé
- Vektor stavu $\vec{X} = (X_1, \dots, X_m)$
- Vektor skutečných hodnot $\vec{k} = (k_1, \dots, k_m)$

$$P(\vec{X} = \vec{k}) = P(X_1 = k_1) \cdot \dots \cdot P(X_m = k_m).$$

- Označme pravděpodobnost, že v i -tém uzlu je k_i požadavků $p_i(k_i) = P(X_i = k_i)$

$$p(\vec{k}) = \prod_{i=1}^m p_i(k_i)$$

- Jsou-li všechny systémy sítě typu $M / M / 1/\infty$.

$$p_i(k_i) = p_i(0) \rho_i^{k_i}; \quad \rho_i = \frac{\Lambda_i}{\mu_i}; \quad \Lambda_i = \Lambda_0 \alpha_i$$

Uzavřená Jacksonova síť

V síti s m systémy $M/M/1/\infty$ se pohybuje K požadavků

$$k_1 + k_2 + \dots + k_m = K$$

$$p(\vec{k}) = \prod_{i=1}^m p_i(k_i); \quad \sum_{k_1+k_2+\dots+k_m=K} p(\vec{k}) = 1$$

Normalizační podmínka

$$p_i(k_i) = p_i(0) \rho_i^{k_i}; \quad \rho_i = \frac{\Lambda_i}{\mu_i}; \quad \Lambda_i = \Lambda_0 \alpha_i$$

Intenzity vstupu do uzlu Λ_i jsou určeny až na nenulový násobek, pravděpodobnosti $p_i(k_i) = P(X_i = k_i)$ umíme vypočítat až na násobek $p_i(0)$. Jedno řešení bychom získali z normalizační podmínky, tj součet pravděpodobností všech stavů musí být 1. Postup ale otočíme:

Zvolíme si vhodně jeden parametr (většinou $\underline{\Lambda}_1 = \mu_1$) a vypočítáme pro tuto volbu všechny $p_i(k_i) = P(X_i = k_i)$. Nakonec výpočet opravíme.

Uzavřená Jacksonova síť

V síti s m systémy $M/M/1/\infty$ se pohybuje K požadavků.

Pomocné výpočty označíme pruhem. Opravíme nakonec výpočtem $\underline{G}$.

volba $\bar{\Lambda}_1 = \mu_1$; $\bar{\Lambda} = (\bar{\Lambda}_1, \bar{\Lambda}_2, \dots, \bar{\Lambda}_m)$

Volbou $\underline{\Lambda}_1 = \mu_1$ budou vzorce jednodušší, protože $\rho_1 = 1$.

Pravděpodobnosti na jednotlivých uzlech jsou určeny až na nenulový násobek $p_i(0)$, zvolíme

$$\bar{p}_i(0) = 1, \text{ potom } \bar{p}_i(k_i) = \left(\frac{\bar{\Lambda}_i}{\mu_i} \right)^{k_i}$$

$$\bar{p}(k_1, k_2, \dots, k_m) = \bar{p}_1(k_1) \cdot \bar{p}_2(k_2) \dots \bar{p}_m(k_m);$$

$$p(k_1, k_2, \dots, k_m) = \frac{1}{\bar{G}} \bar{p}(k_1, k_2, \dots, k_m)$$

$$\bar{G} = \sum_{k_1+k_2+\dots+k_m=K} \bar{p}_1(k_1) \cdot \bar{p}_2(k_2) \dots \bar{p}_m(k_m)$$

Normalizační podmínka

Uzavřená Jacksonova síť

V síti s m systémy $M/M/1/\infty$ se pohybuje K požadavků.

$$p_i(k_i) = p_i(0) \rho_i^{k_i}; \quad \rho_i = \frac{\Lambda_i}{\mu_i}$$

Intenzity vstupu do uzlu jsou dány až na násobek

$$\bar{\Lambda} = (\bar{\Lambda}_1, \bar{\Lambda}_2, \dots, \bar{\Lambda}_m)$$

Psti prázdných systémů $p_i(0)$ jsou dány normalizační podmínkou.

$$p(k_1, k_1, \dots, k_1) = \prod_{i=1}^m p_i(k_i); \quad \sum_{k_1+k_2+\dots+k_m=K} p_1(k_1) \cdot p_2(k_2) \dots p_m(k_m) = 1$$

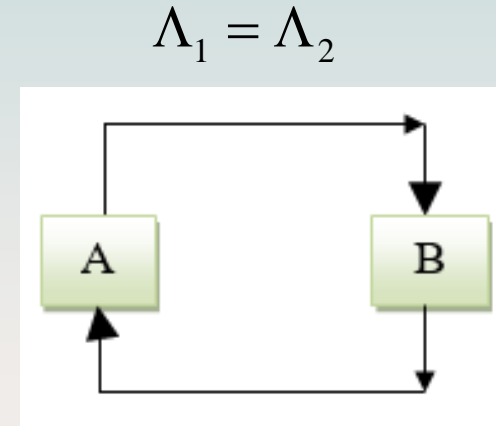
$$\bar{p}_i(0) = 1$$
$$\bar{p}_i(k_i) = \left(\frac{\bar{\Lambda}_i}{\mu_i} \right)^{k_i}$$

$$p(k_1, k_1, \dots, k_1) = \frac{1}{\bar{G}} \prod_{i=1}^m \bar{p}_i(k_i)$$
$$\bar{G} = \sum_{k_1+k_2+\dots+k_m=K} \bar{p}_1(k_1) \cdot \bar{p}_2(k_2) \dots \bar{p}_m(k_m)$$

Uzavřená Jacksonova síť – příklad 1

V síti se 2 systémy M/M/1/ se pohybují 3 zákazníci.
 Intenzita obsluhy je u obou linek 4 zák. za hodinu.
 Určete sdruženou hustotu pravděpodobnosti $p(1,2) = P(X_A=1, X_B=2)$.

Zvolím $\underline{\Lambda}_1 = \mu_1 = 4$, potom $\underline{\rho}_1 = 1, \underline{\rho}_2 = 1$,

Zvolím $\bar{p}_1(0) = 1, \bar{p}_2(0) = 1 \Rightarrow$

$$\bar{p}_1(k) = 1, \bar{p}_2(3-k) = 1, \bar{p}(k, 3-k) = 1 \text{ pro } k = 0, 1, 2, 3$$

$$\bar{G} = \bar{p}(0, 3) + \bar{p}(1, 2) + \bar{p}(2, 1) + \bar{p}(3, 0)$$

$$\bar{G} = 4$$

$$p(1, 2) = P(X_A=1, X_B=2) = 1/4.$$

$$\bar{p}_i(0) = 1$$

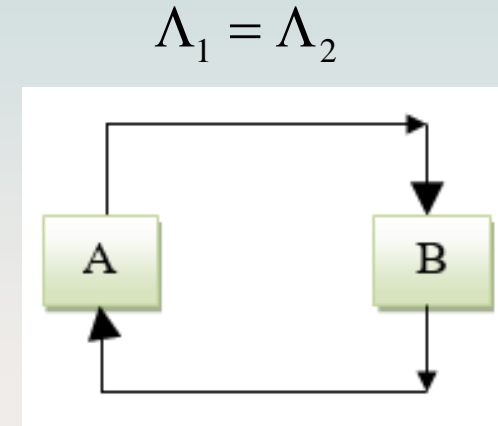
$$\bar{p}_i(k_i) = \left(\frac{\bar{\Lambda}_i}{\mu_i} \right)^{k_i}$$

$$p(k_1, k_1, \dots, k_1) = \frac{1}{\bar{G}} \prod_{i=1}^m \bar{p}_i(k_i)$$

$$\bar{G} = \sum_{k_1+k_2+\dots+k_m=K} \bar{p}_1(k_1) \cdot \bar{p}_2(k_2) \dots \bar{p}_m(k_m)$$

Uzavřená Jacksonova síť – příklad 2

V síti se **2** systémy **M/M/1/.** se pohybují **3** zákazníci.
 Intenzity obsluhy jsou $\mu_1 = 4$ 4 zák./h, $\mu_2 = 2$ zák./h.
 Určete sdruženou hustotu pravděpodobnosti
 $p(1,2) = P(X_A=1, X_B=2)$.

Zvolím $\underline{\Lambda}_1 = \mu_1 = 4$, potom $\underline{\rho}_1 = 1, \underline{\rho}_2 = 4/2 = 2$,
 Zvolím $\bar{p}_1(0) = 1, \bar{p}_2(0) = 1 \Rightarrow$

$$\bar{p}_1(3-k) = 1^{3-k}, \bar{p}_2(k) = 2^k, \bar{p}(3-k, k) = 1 \cdot 2^k \text{ pro } k = 0, 1, 2, 3$$

$$\bar{G} = \bar{p}(0, 3) + \bar{p}(1, 2) + \bar{p}(2, 1) + \bar{p}(3, 0)$$

$$\bar{G} = 2^3 + 2^2 + 2 + 2^0 = 15$$

$$p(1,2) = P(X_A=1, X_B=2) = 4/15.$$

$$\bar{p}_i(0) = 1$$

$$\bar{p}_i(k_i) = \left(\frac{\bar{\Lambda}_i}{\mu_i} \right)^{k_i}$$

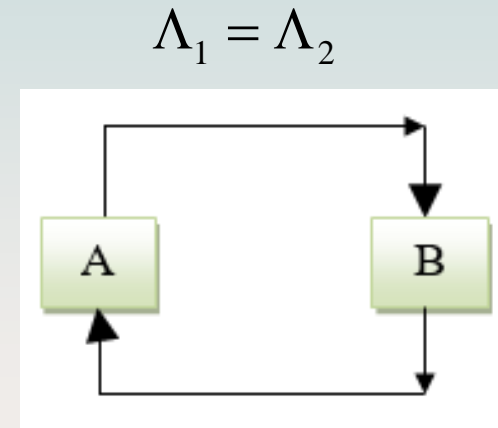
$$p(k_1, k_1, \dots, k_1) = \frac{1}{\bar{G}} \prod_{i=1}^m \bar{p}_i(k_i)$$

$$\bar{G} = \sum_{k_1+k_2+\dots+k_m=K} \bar{p}_1(k_1) \cdot \bar{p}_2(k_2) \cdot \dots \cdot \bar{p}_m(k_m)$$

$$S_n = a_1 \frac{1 - q^n}{1 - q}$$

Uzavřená Jacksonova síť – příklad 3

V síti se 2 systémy M/M/1/ se pohybuje 100 zákazníků. Intenzity obsluhy jsou $\mu_1 = 4$ 4 zák./h, $\mu_2 = 2$ zák./h. Určete sdruženou hustotu pravděpodobnosti $p(1,2) = P(X_A=1, X_B=99)$.

Zvolím $\underline{\Lambda}_1 = \mu_1 = 4$, potom $\underline{\rho}_1 = 1, \underline{\rho}_2 = 4/2 = 2$,

Zvolím $\bar{p}_1(0) = 1, \bar{p}_2(0) = 1 \Rightarrow$

$$\bar{p}_1(100 - k) = 1^{100-k}, \bar{p}_2(k) = 2^k, \bar{p}(100 - k, k) = 1 \cdot 2^k \text{ pro } k = 0, 1, \dots, 100$$

$$\bar{G} = \sum_{k=0}^{100} \bar{p}(100 - k, k) = \sum_{k=0}^{100} 2^k = \frac{1 - 2^{101}}{1 - 2} = 2^{101} \doteq 2,53 \cdot 10^{30}$$

$$p(1,99) = P(X_A=1, X_B=99) = 1/4.$$

$$\bar{p}_i(0) = 1$$

$$\bar{p}_i(k_i) = \left(\frac{\bar{\Lambda}_i}{\mu_i} \right)^{k_i}$$

$$p(k_1, k_1, \dots, k_1) = \frac{1}{\bar{G}} \prod_{i=1}^m \bar{p}_i(k_i)$$

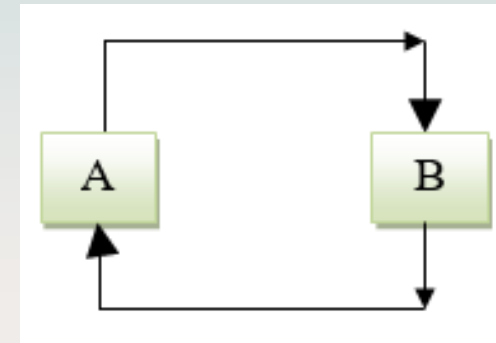
$$\bar{G} = \sum_{k_1+k_2+\dots+k_m=K} \bar{p}_1(k_1) \cdot \bar{p}_2(k_2) \dots \bar{p}_m(k_m)$$

$$S_n = a_1 \frac{1 - q^n}{1 - q}$$

Uzavřená Jacksonova síť – příklad 3

V síti se **2** systémy **M/M/1/.** se pohybuje **100** zákazníků.
 Intenzity obsluhy jsou $\mu_1 = 4$ 4 zák./h, $\mu_2 = 2$ zák./h.
 Určete sdružené hustotu pravděpodobnosti $P(X_A=100-k, X_B=k)$ pro všechny stavy.

$$\Lambda_1 = \Lambda_2$$

$$p(1,99) = P(X_A=1, X_B=99) = 1/4.$$

$$\bar{p}(100-k, k) = 1 \cdot 2^k \text{ pro } k = 0, 1, \dots, 100$$

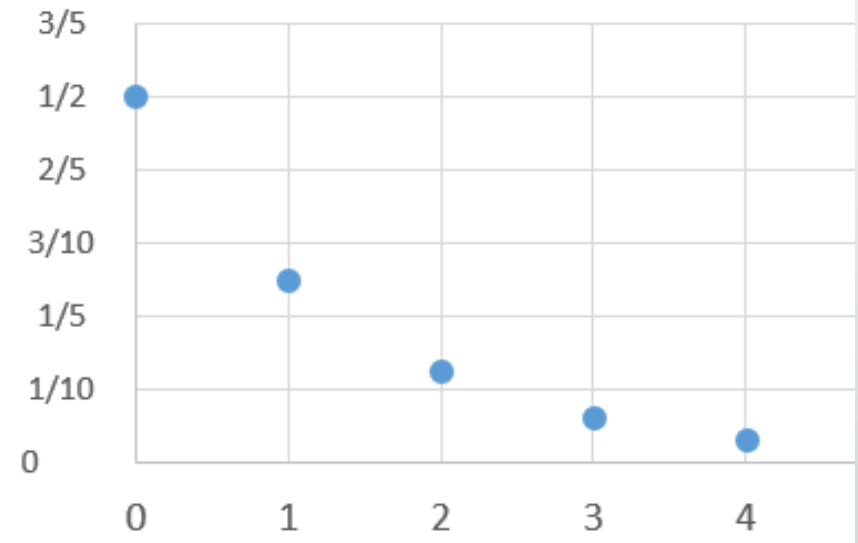
$$\bar{G} = 2^{101} \doteq 2,53 \cdot 10^{30}$$

$$p(100-k, k) = \frac{1 \cdot 2^k}{2^{101}} \text{ pro } k = 0, 1, \dots, 100$$

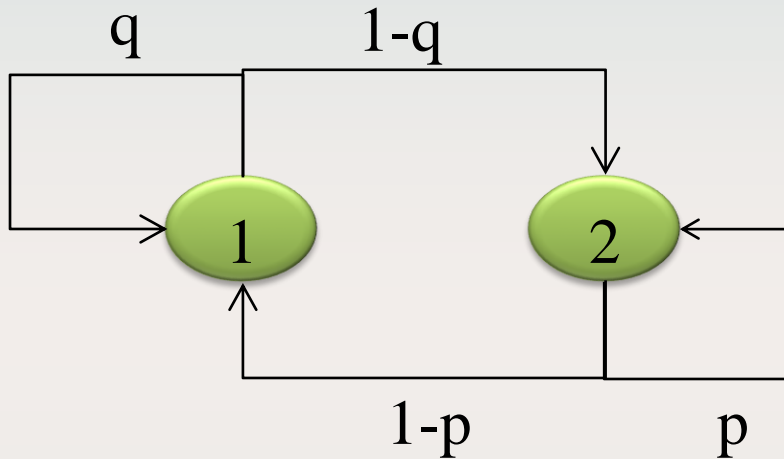
XA

Pravděpodobnosti XA

Uzavřená Jacksonova síť – příklad 4

V síti se 2 systémy $M/M/1/\infty$ se pohybuje K požadavků.

$$\Lambda_1 = (1-p)\Lambda_2 + q\Lambda_1$$

$$\Lambda_2 = p\Lambda_2 + (1-q)\Lambda_1$$

Intenzity vstupu do uzlu jsou dány až na násobek

$$\Lambda_2 = \Lambda_1 \frac{1-q}{1-p}$$

$$\bar{p}_i(0) = 1$$

$$\bar{p}_i(k_i) = \left(\frac{\bar{\Lambda}_i}{\mu_i} \right)^{k_i}$$

$$p(k_1, k_1, \dots, k_1) = \frac{1}{\bar{G}} \prod_{i=1}^m \bar{p}_i(k_i)$$

$$\bar{G} = \sum_{k_1+k_2+\dots+k_m=K} \bar{p}_1(k_1) \cdot \bar{p}_2(k_2) \dots \bar{p}_m(k_m)$$

$$\bar{p}_i(0) = 1$$

$$\bar{p}_i(k_i) = \left(\frac{\bar{\Lambda}_i}{\mu_i} \right)^{k_i}$$

$$p(k_1, k_1, \dots, k_1) = \frac{1}{G(K)} \prod_{i=1}^m \bar{p}_i(k_i)$$

$$G(K) = \sum_{k_1+k_2+\dots+k_m=K} \bar{p}_1(k_1) \cdot \bar{p}_2(k_2) \dots \bar{p}_m(k_m)$$

Intenzity vstupu do uzlu jsou dány až na násobek

$$\Lambda_2 = \Lambda_1 \frac{1-q}{1-p}$$

Volbou $\bar{\Lambda}_1 = \mu_1$ se zjednoduší psti 1. uzlu

$$\rho_1 = \frac{\bar{\Lambda}_1}{\mu_1} = 1; \quad \rho_2 = \frac{\bar{\Lambda}_2}{\mu_2} = \frac{\mu_1}{\mu_2} \frac{1-q}{1-p}$$

$$\bar{p}_1(k_1) = \left(\frac{\bar{\Lambda}_1}{\mu_1} \right)^{k_1} = 1; \quad \bar{p}_2(k_2) = \rho_2^{k_2} = \left(\frac{\mu_1}{\mu_2} \frac{1-q}{1-p} \right)^{k_2};$$

V síti je celkem K zákazníků. sdružená hustota psti vektoru $(K-k, k)$

$$p(K-k, k) = \frac{\bar{p}_1(K-k) \cdot \bar{p}_2(k)}{\bar{G}} = \frac{1 \cdot \rho_2^k}{\bar{G}}$$

$$\bar{G} = \sum_{k=0}^K \bar{p}_1(K-k) \cdot \bar{p}_2(k) = \sum_{k=0}^K 1 \cdot \rho_2^k = \frac{1 - \rho_2^{K+1}}{1 - \rho_2}$$

$$\rho_2 = \frac{\mu_1}{\mu_2} \frac{1-q}{1-p}$$

V síti je celkem K zákazníků. sdružená hustota psti vektoru $(K-k, k)$

$$p(K-k, k) = \frac{\rho_2^k}{G(K)}$$

$$G(K) = \frac{1 - \rho_2^{K+1}}{1 - \rho_2}$$

Pravděpodobnost, že první linka pracuje.

$$1 - p(0, K) = 1 - \frac{\rho_2^K}{G(K)}$$

Pravděpodobnost, že druhá linka pracuje.

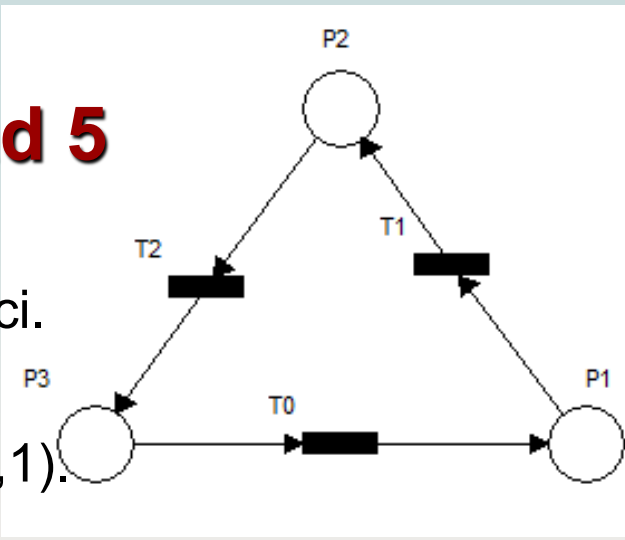
$$1 - p(K, 0) = 1 - \frac{1}{G(K)}$$

Uzavřená Jacksonova síť – příklad 5

V síti se **3** systémy M/M/1/ se pohybují **2** zákazníci.

$\mu_1 = 4$ zák./h, $\mu_2 = 4$ zák./h, $\mu_3 = 2$ zák./h.

Určete sdruženou hustotu pravděpodobnosti $p(0, 1, 1)$.

$$\Lambda_1 = \Lambda_2 = \Lambda_3$$

Zvolím $\underline{\Lambda}_1 = \mu_1 = 4$, potom $\underline{\rho}_1 = \underline{\rho}_2 = 1$, $\underline{\rho}_3 = 4/2 = 2$,

$$\bar{p}_1(k_1) = 1^{k_1}, \bar{p}_2(k_2) = 1^{k_2}, \bar{p}_3(k_3) = 2^{k_3}, \bar{p}(k_1, k_2, k_3) = 1 \cdot 1 \cdot 2^{k_3} \text{ pro } k_1 + k_2 + k_3 = 2$$

$$\begin{aligned} \bar{G} &= \bar{p}(0, 0, 2) + \bar{p}(0, 1, 1) + \bar{p}(1, 0, 1) + \bar{p}(0, 2, 0) + \bar{p}(1, 1, 0) + \bar{p}(2, 0, 0) = \\ &= 2^2 + 2 \cdot 2^1 + 3 \cdot 2^0 = 11 \end{aligned}$$

$$p(0, 1, 1) = \frac{2}{11}$$

$$p(k_1, k_2, k_3) = \frac{2^{k_3}}{11}$$

$$\bar{p}_i(0) = 1$$

$$\bar{p}_i(k_i) = \left(\frac{\bar{\Lambda}_i}{\mu_i} \right)^{k_i}$$

$$p(k_1, k_2, \dots, k_m) = \frac{1}{\bar{G}} \prod_{i=1}^m \bar{p}_i(k_i)$$

$$\bar{G} = \sum_{k_1 + k_2 + \dots + k_m = K} \bar{p}_1(k_1) \cdot \bar{p}_2(k_2) \cdot \dots \cdot \bar{p}_m(k_m)$$

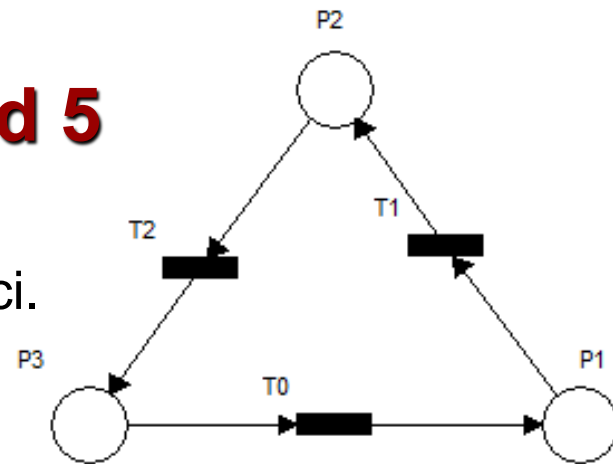

Uzavřená Jacksonova síť – příklad 5

V síti se **3** systémy **M/M/1/.** se pohybují **2** zákazníci.

$\mu_1 = 4$ zák./h, $\mu_2 = 4$ zák./h, $\mu_3 = 2$ zák./h.

1. Určete průměrný počet zákazníků v první lince.

$$\Lambda_1 = \Lambda_2 = \Lambda_3$$

$$p(k_1, k_2, k_3) = \frac{2^{k_3}}{11}$$

$$E[X_1] = 0 \cdot p(0, k_2, k_3) + 1 \cdot (p(1, 0, 1) + p(1, 1, 0)) + 2 \cdot p(2, 0, 0) =$$

$$= 1 \cdot \left(\frac{2}{11} + \frac{1}{11} \right) + 2 \cdot \frac{1}{11} = \frac{5}{11}$$

2. Určete vytíženost první linky.

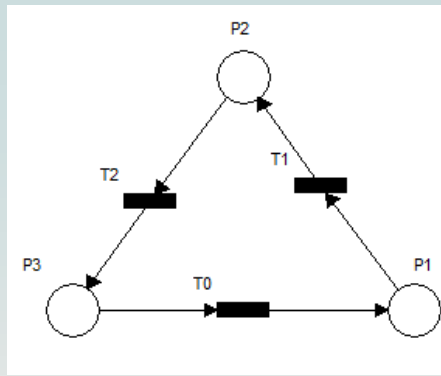
$$E[S_1] = 0 \cdot p(0, k_2, k_3) + 1 \cdot (p(1, 0, 1) + p(1, 1, 0) + p(2, 0, 0)) = 1 \cdot \left(\frac{2}{11} + \frac{1}{11} + \frac{1}{11} \right) = \frac{4}{11}$$

Uzavřená Jacksonova síť – příklad 5b

V síti se **3** systémy **M/M/1/.** se pohybují **3** zákazníci.

$\mu_{12} = 10$ zák./ms , $\mu_3 = 5$ zák./ms.

Zvolím $\underline{\Lambda}_1 = \mu_1 = 10$, potom $\underline{\rho}_1 = \underline{\rho}_2 = 1, \underline{\rho}_3 = 10/5 = 2$

$$\Lambda_1 = \Lambda_2 = \Lambda_3$$

$\bar{p}_1(k_1) = 1^{k_1}$, $\bar{p}_2(k_2) = 1^{k_2}$, $\bar{p}_3(k_3) = 2^{k_3}$, $\bar{p}(k_1, k_2, k_3) = 1 \cdot 1 \cdot 2^{k_3}$ pro $k_1 + k_2 + k_3 = 3$

$$\bar{G} = \bar{p}(0, 0, 3) + \bar{p}(0, 1, 2) + \bar{p}(1, 0, 2) + \bar{p}(0, 2, 1) + \bar{p}(1, 1, 1) + \bar{p}(2, 0, 1) + \bar{p}(1, 2, 0) + \bar{p}(2, 1, 0) + \bar{p}(3, 0, 0) + \bar{p}(0, 3, 0) =$$

$$= 2^3 + 2 \cdot 2^2 + 3 \cdot 2^1 + 4 \cdot 2^0 = 26$$

$$p(k_1, k_2, k_3) = \frac{2^{k_3}}{26}$$

1. Pravděpodobnost, že jsou všechny zakázky ve třetí lince.

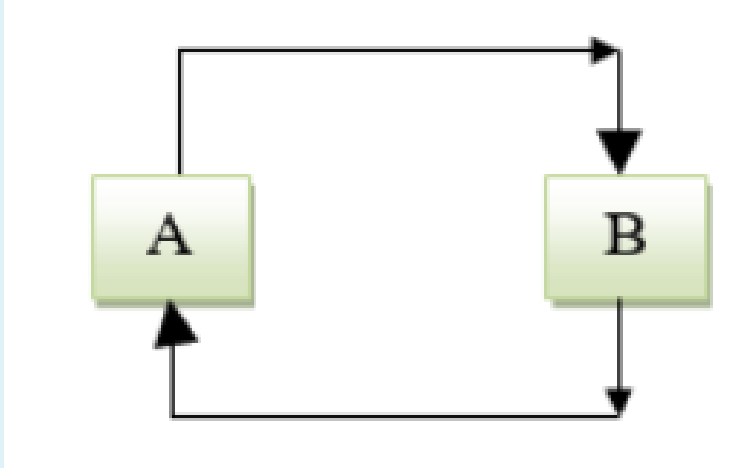
$$p(0, 0, 3) = \frac{2^3}{26}$$

2. Pravděpodobnost, že první linka nepracuje.

$$p(0, 0, 3) + p(0, 1, 2) + p(0, 2, 1) + p(0, 3, 0) = \frac{1}{26} (2^3 + 2^2 + 2^1 + 2^0) = \frac{15}{26}$$

Bobová dráha je modelována jako uzavřená Jacksonova síť dvou frontových systémů. Uzel A představuje lanovku, uzel B sjezd dráhy. Lanovka má průměrnou kapacitu 5 osob za minutu, průměrný časový rozestup mezi závodníky na startu je 20 sekund.

Určete pravděpodobnost, že bude fronta u startu B prázdná, je-li v areálu 5 lidí.

$$\Lambda_1 = \Lambda_2$$

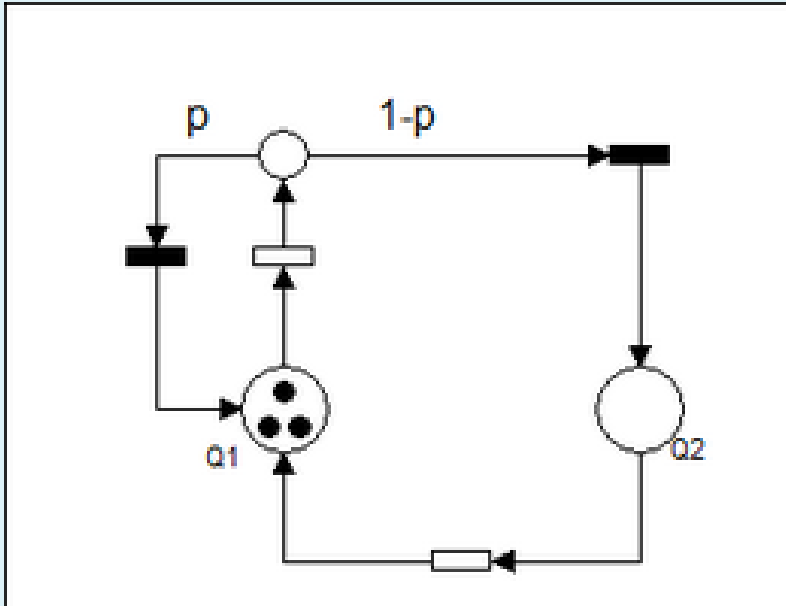
$$\mu_A = 5 \text{ zák./min}, \mu_B = 3 \text{ zák./min},$$

$$\text{Zvolíme } \underline{\Lambda}_A = \mu_A = 5, \text{ potom } \underline{\rho}_1 = 1, \underline{\rho}_2 = 5/3$$

$$\bar{p}(5-k, k) = 1 \cdot \left(\frac{5}{3}\right)^k \text{ pro } k = 0, 1, \dots, 5; \quad \bar{G} = \sum_{k=0}^5 \left(\frac{5}{3}\right)^k = \frac{1 - \left(\frac{5}{3}\right)^6}{1 - \frac{5}{3}} \doteq 30,65$$

$$p(5, 0) + p(4, 1) = 1^5 \left(\frac{5}{3}\right)^0 G^{-1} + 1^4 \left(\frac{5}{3}\right)^1 G^{-1} = 0,0326 + 0,0544 = 0,087$$

V síti na obrázku se pohybují 3 zákazníci. Obě linky pracují se stejnou intenzitou, průměrná doba zpracování požadavku je 1 hodina. Pravděpodobnost opakovaného zpracování linkou Q1 je odhadována hodnotou $p = \frac{1}{2}$. Určete pravděpodobnost, že druhá linka Q2 nepracuje.

$$\Lambda_1 = 2\Lambda_2$$

$$\text{Zvolíme } \Lambda_1 = \mu_1 = 1$$

$$\Rightarrow \rho_1 = 1, \rho_2 = \frac{1}{2}$$

$$\bar{p}(3-k, k) = 1^{3-k} \cdot \left(\frac{1}{2}\right)^k = \frac{1}{2^k} \text{ pro } k = 0, 1, 2, 3$$

$$\bar{G} = \sum_{k=0}^3 \frac{1}{2^k} = \frac{1 - \frac{1}{2^4}}{1 - \frac{1}{2}} = 2 - \frac{1}{2^3}$$

$$p(3-k, k) = \frac{1}{2^k} \cdot \frac{2^3}{2^4 - 1} = \frac{2^{3-k}}{2^4 - 1}$$

Pst, že první linka nepracuje
 $p(0, 3) = 0,066$

